

Instrukcja kalkulatora kosztów i korzyści działań skierowanych na ograniczenie absencji chorobowej, w tym absencji związanej z warunkami pracy

Kalkulator składa się z następujących arkuszy:

1. arkuszy wskaźników dla poszczególnych miesięcy „w” (styczeń – w1, luty – w2, marzec – w3 itp.)
2. arkuszy kosztów dla poszczególnych miesięcy (styczeń – k1, luty – k2, marzec – k3 itp.)
3. arkusza podsumowującego wskaźniki dla całego roku (rokW)
4. arkusza podsumowującego koszty dla całego roku (rokK)
5. arkuszy z prezentacją graficzną wybranych wyników:

1. Arkusze wskaźników „w” (1, 2, 3 ...)

Wprowadzanie danych następuje od wiersza 15-tego

- a) lp. (liczba porządkowa) – kolumna A, dane pracownika będą uwzględnione w kalkulatorze po wprowadzeniu tej pozycji
- b) pracownik (imię i nazwisko lub inne oznaczenie pracownika) - kolumna B
- c) koszty wynagrodzenia (koszt pracy w danym miesiącu) - kolumna C
- d) dostępny/przewidywany czas pracy pracownika w danym miesiącu w dniach - kolumna D
- e) poszczególne absencje chorobowe w pracy w danym miesiącu w dniach - kolumny E-P.

Przykład:

Jeżeli pracownik nr 1 był na zwolnieniu dwukrotnie: raz przez 3 dni, a drugi raz przez 5 dni – należy wpisać w dwóch kolejnych kolumnach: 3 i 5.

- f) liczba dni, jaką dany pracownik, będąc według oceny wypełniającego formularz chorym, przebywał w pracy w danym miesiącu – kolumna U

Uwaga:

Źródłem informacji na temat obecności chorych pracowników w pracy (prezentyzmu) są obserwacje bezpośredniego przełożonego i/lub wywiady z pracownikami. Nie należy jednak odnotowywać każdego złego samopoczucia pracowników, a jedynie te, które mogłyby być podstawą do zwolnienia lekarskiego lub co najmniej wymagają konsultacji lekarskiej.

- g) obniżenie wydajności % - szacowane przez wypełniającego formularz obniżenie wydajności pracy pracownika w czasie, gdy będąc chory przebywał w pracy (w tym skrócony dzień pracy z powodu choroby) - kolumna V

Arkusz wskaźników „w” pozwala wyliczyć:

- a) w kolumnie Q („Liczba zwolnień”) - liczbę zwolnień chorobowych dla poszczególnych pracowników
- b) w kolumnie R („Liczba dni absencji”) - liczbę dni, jaką dany pracownik przebywał na zwolnieniach lekarskich,
- c) w kolumnie S („Wskaźnik straconego czasu”) – jaką część nominalnego czasu pracy w danym miesiącu pracownik przebywał na zwolnieniach chorobowych (wartość od 0 do 100%)
- d) w kolumnie T („Wskaźnik Bradforda”) - wskaźnik Bradforda dla poszczególnych pracowników liczonego według wzoru:

$S \times S \times D$
----

gdzie

S = liczba zwolnień w ciągu 52 tygodni dla każdego pracownika indywidualnie

D = liczba dni opuszczonych w ciągu 52 tygodni dla każdego pracownika indywidualnie

Wskazówka:

Wskaźnik Bradforda pozwala identyfikować krótkoterminowe absencje. Jest on wyższy dla pracowników pozostających częściej na zwolnieniu krótkoterminowym, niż dla tych co pozostają na zwolnieniu rzadko lecz długo. Na przykład:

10 jednodniowych zwolnień: $10 \times 10 \times 10 = 1000$

1 zwolnienie dziesięciodniowe: $1 \times 1 \times 10 = 10$

Jest to wskaźnik, który pomaga zidentyfikować problem, natomiast nie wskazuje na przyczynę tego problemu. Przyczyny mogą być różne, m.in. niewłaściwe psychofizyczne środowisko pracy (np. dużo konfliktów w pracy), problemy zdrowotne, brak równowagi-praca życie, niesubordynacja pracownika. Źródłem informacji w tym zakresie mogą są przede wszystkim wywiady prowadzone z pracownikiem.

- e) w kolumnie W („szacowana strata”) - szacunkową stratę wynikającą z obniżenia

wydajności pracy wykonywanej przez przebywającego w pracy chorego pracownika

W górnej części arkusz wylicza wskaźniki dla całej populacji:

- a) częstość absencji (w %) liczoną jako iloraz liczby zwolnień i liczby badanych pracowników (komórka FG4)
- b) częstość absencji (w %) liczoną jako iloraz liczby pracowników przebywających przynajmniej raz na zwolnieniu w badanym okresie i liczby badanych pracowników (komórka FG5) – wskaźnik przyjmuje wartości od 0% do 100%
- c) średni wskaźnik straconego czasu (komórka FG6) - wskaźnik przyjmuje wartości od 0% do 100%

Uwaga:

Aby analizować dane związane z absencją powodowaną warunkami pracy należy regularnie rozmawiać z pracownikami o przyczynach ich absencji lub prowadzić anonimowe badania kwestionariuszowe. Możliwe pytania to:

Ile dni w ciągu ostatniego miesiąca był/a Pan/Pani na zwolnieniu lekarskim?

Ile dni absencji chorobowej związane było z wykonywaną przez Pana/Panią pracą?

Dolegliwości związane z pracą mogą objawiać się m.in. zmęczeniem fizycznym, psychicznym, bólami kręgosłupa, stawów, głowy itp. Ile dni absencji chorobowej związane było z psychospołecznym środowiskiem pracy? (np. z powodu złych stosunków z kolegami czy przełożonymi, wypaleniem zawodowym, problemami z wzięciem urlopu)

Czy zdarzyło się, że zamiast iść na zwolnienie przyszedł/przyszła Pan/Pani do pracy (pomimo choroby)? Jeśli tak, to ile dni przychodził/a Pan/i chory(a) do pracy? Co było przyczyną takiej decyzji? Np. fakt uzyskania mniejszych dochodów w postaci zasiłku chorobowego, nie mile widziane zwolnienia przez pracodawcę, problem z dostaniem się do lekarza specjalisty, pilna praca do wykonania itp

2. Arkusze kosztów „k” (1, 2, 3,)

W arkuszy należy wprowadzić dane kosztowe (szare pola). Tam gdzie nie można skorzystać z danych księgowych należy podać dane szacunkowe:

Aby wyliczyć koszty bezpośrednie absencji (komórka E3) należy wprowadzić :

- a) wypłaty z funduszu przedsiębiorstwa pracownikom przebywającym na zwolnieniach lekarskich (komórka E5)
- b) wypłaty za nadgodziny związane z absencją chorobową (komórka E7)
- c) koszty wynagrodzeń pracowników oddelegowanych do wykonywania obowiązków pracowników przebywających na zwolnieniach lekarskich lub pracowników dodatkowo / tymczasowo zatrudnionych w celu zastąpienia pracowników nieobecnych w pracy z powodu choroby (komórka E8)

Arkusze wyliczą koszty zastępstw (komórka E6) jako sumę wypłat za nadgodziny i koszty dodatkowych wynagrodzeń.

Aby wyliczyć szacunkowe koszty pośrednie absencji (komórka E11) należy wprowadzić:

- a) dane dotyczące kosztów obsługi zwolnień związanych z absencją chorobową:
  - szacunkowy czas obsługi jednego zwolnienia (komórka E14)
  - jednostkowy koszt obsługi jednego zwolnienia (komórka E15)
  - inne koszty obsługi jednego zwolnienia lekarskiego (np. materiałów biurowych, telefonów itp.) (komórka E17)
- b) dane dotyczące szacowanych kosztów związanych z zastępstwem:
  - koszty rekrutacji pracowników dodatkowych / tymczasowych (komórka E21),
  - koszty szkoleń/wdrożenia do nowych obowiązków pracowników dodatkowych / tymczasowych i/lub pracowników przedsiębiorstwa którzy przejąć mają obowiązki pracownika przebywającego na zwolnieniu lekarskim (komórka E22)
  - ewentualnie inne koszty związane z koniecznością zastąpienia nieobecnego chorego pracownika (komórka E23)
- c) Szacowane straty wynikające z obniżenia jakości pracy wykonywanej przez osobę pracującą w zastępstwie pracownika przebywającego na zwolnieniu lekarskim (komórka E24), które mogło wystąpić w wyniku konieczności przejęcia większej liczby obowiązków

d) szacowane straty wynikających opóźnionej / nie wykonanej pracy (komórka E25), jeżeli wystąpiły one w wyniku absencji chorego pracownika

Koszty związane z obniżoną efektywnością chorych pracowników obecnych w pracy są generowane automatycznie w oparciu o dane z arkusza „wskaźniki absencji” (komórka E28)

Aby wyliczyć szacunkowe koszty działań skierowanych na ograniczenie absencji chorobowej (komórka E31) należy wprowadzić:

- a) dane dotyczące wydatków na ochronę zdrowia (komórka E34)
  - koszty dodatkowych świadczeń zdrowotnych, w tym szczepień, skierowanych do wszystkich pracowników lub ich określonych grup (komórka E34)
  - koszty dodatkowych świadczeń zdrowotnych przyznawanych w indywidualnych, wyjątkowych przypadkach (komórka E35)
- b) wydatki na dodatkową ocenę ryzyka zawodowego (komórka E36)
- c) wydatki na poprawę materialnego środowiska pracy (komórka E37)
- d) wydatki na poprawę psychospołecznego środowiska pracy (komórka E38)
- e) wydatki na promocję zdrowia (komórka E39)
- f) wydatki na dofinansowania aktywności fizycznej pracowników (komórka E40)
- g) dodatkowe szacowane koszty związane z elastycznymi formami świadczenia pracy wynikającymi ze stanu zdrowia pracowników (komórka E41)
- h) pozostałe koszty działań skierowanych na ograniczenie absencji chorobowej (komórka E42)

3. Arkusz rokW

W arkuszu wszystkie dane są kalkulowane automatycznie dla poszczególnych miesięcy oraz dla całego roku. Dopiero porównywanie danych w czasie oraz z innymi jednostkami organizacyjnymi, a także przedsiębiorstwami działającymi w tej samej branży umożliwia zidentyfikowanie problemu w postaci absencji oraz określenie jego skali. Wybrane wskaźniki zostały zaprezentowane w formie graficznej w następujących arkuszach:

- częstość absencji (wskaźniki w %)
- wskaźnik straconego czasu (w %)
- prezencja czyli średnia liczba dni obecności chorych pracowników w pracy
- szacowana strata w wyniku prezencji czyli obecności chorych pracowników w pracy (w złotych – wartość średnia i nominalna)

4. Arkusz rokK

W arkuszu wszystkie dane są kalkulowane automatycznie dla poszczególnych miesięcy. Wybrane koszty zostały zaprezentowane w formie graficznej w następujących arkuszach:

- koszty absencji (obejmujące koszty pośrednie, bezpośrednie oraz koszty obecności chorych pracowników w pracy czyli koszty prezencji) w złotych
- koszty i korzyści działań skierowanych na ograniczenie absencji (umożliwia porównanie kosztów absencji oraz kosztów działań skierowanych na ograniczenie absencji) w złotych